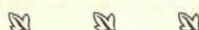

- Melilotus messanensis*. Amsterdam 1931 (P. S.).
Melilotus wolgicus. Amsterdam (P. S.).
Trigonella gladiata. Wormerveer (K.).
Trifolium striatum. Bergen op Zoom (Jan G. Sloff).
Trifolium subterraneum. Mook-Middelaar (Joh. J.).
Trifolium agrarium. Best (G.).
Trifolium minus minus. Mook-Middelaar (Joh. J.).
Solanum nigrum humile. Rhenen (J. Koornneef), den Bosch (G.).
Solanum nitidibaccatum. Amsterdam 1931 (P. S.), den Bosch (G. K.).
Capsicum c.f. *annuum*. Amsterdam (P. S.).
Amsinckia c.f. *Menziesii*. Midsland 1928 (G. W. Jongens).
Verbascum Blattaria fl. *albis*. Nieuweramstel 1929 (P. S.).
Verbascum phoeniceum. Vogelenzang 1928 (P. S.).
Leonurus Cardiaca. Midsland 1912 (G. W. Jongens).
Lamium intermedium. Ravestein (Joh. J.).
Plantago arenaria. Amsterdam (P. S.).
Plantago purshii. Tilburg (K.).
Phyteuma spicatum Rapunculus, donkerblauw. Biest-Houtakkers (Dr. A. G. M. Liernur).
Aster novae angliae. Bergen op Zoom (Jan G. Sloff).
Erigeron annuus. Amsterdam (P. S.) Thijsse's hof (D.).
Erigeron ramosus. Thijsse's hof (D.).
Ambrosia artemisiaefolia, zeer fijnbladig. Soest (H. Vink), den Bosch (G. K.).
Ambrosia artemisiaefolia, geheel vrouwelijk. Arnhemsche Broek (E. C. H. Kolvout).
Galinsoga quadriradiata hispida. Linden (Joh. J.).
Guizotia abyssinica. Amsterdam (D.).
Xanthium saccharatum commune. Amsterdam (P. Jansen).
Helminthia echinoides. Oude Pekela (J. Mart. Duiven).
Carthamus tinctorius inermis. Amsterdam (P. S.).
Lappa tomentosa. Amsterdam (P. S.).
Anthemis mixta. Amsterdam (P. S.).
Crepis taraxacifolia. Woensdrecht (Jan. G. Sloff).

Ir. A. W. KLOOS Jr.
 W. H. WACHTER.

BOEKBESPREKING.

Wandeltochten in en om 's-Gravenhage, uitgegeven op initiatief van de Algemeene Vereeniging van Natuurbescherming voor 's-Gravenhage en Omstreken. Boek- en Kunstdrukkerij Mouton & Co. den Haag. Prijs f 1.25.

De Vereeniging heeft met het uitgeven van dit boek een daad verricht van groot belang. Al te duidelijk gevoelen wij, dat zoowel bij overheid als bij het volk het gering ontzag voor het natuurschoon te wijten is aan onkunde en onbekendheid. Er zijn te weinig wandelaars en de wandelaars zien te weinig. Dit euvel nu tracht de Vereeniging alvast voor den Haag te verhelpen door de uitgave van dit keurig en tegelijk verbazend goedkoop en degelijk boek. Er worden 35 wandelingen in beschreven, zoo gekozen, dat ze een gemakkelijk per tram of bus te bereiken eindpunt en beginpunt hebben en volbracht kunnen worden binnen enkele uren. De trajecten zijn van 4 K.M. tot 11 K.M. Voor iedere wandeling geeft het boek een historisch-

geografische beschrijving, beknopt, maar lang niet oppervlakkig en een opsomming van wat er in den loop van het jaar op te merken valt aan planten -en dierenleven. Aan het slot komt nog een biologische beschrijving van de landschappen in en om 's-Gravenhage: duin en strand; de bosschen en het polderland. Dan volgt afzonderlijk een hoofdstuk over de Ornithologie van 's-Gravenhage en eindelijk een bijzonder goede en vrij uitvoerige verhandeling over de Geologie van 's-Gravenhage en Omgeving. Dan vinden we nog een uitmuntende Wandelkaart in zeer fraaie kleuren, waarop de 35 routes duidelijk zijn aangegeven en ook nog een geologische kaart in zwartdruk, heel duidelijk.

Alle Hagenaars en alle bezoekers van den Haag behooren dit boek te bezitten en te bestudeeren. En wanneer ze dan de 35 wandelingen afgetippeld hebben, met oogen en ooren open, natuurlijk ook eenige of vele malen herhaald, dan zijn ze niet alleen blijder en gezonder geworden, maar dan mogen we ook verwachten, dat velen zullen medewerken om het zoo kostelijk gebleken natuurschoon te bewaren.

De uitgaaf is gesteund door den A.N.W.B., de Afdeeling 's-Gravenhage van de Nederlandsche Reisvereniging en de Plaatselijke Vereeniging tot Bevordering van Vreemdelingenverkeer te 's-Gravenhage. Wij zouden het bijzonder toejuichen, wanneer andere steden het voorbeeld van Den Haag konden volgen.

JAC. P. THIJSE.

Dr. A. L. J. SUNIER: *Roofdieren in Artis*. Uitgaaf van R. J. Kahrels. Groningen.

Wie Kahrels thee drinkt krijgt bonnetjes, waarop hij èn album èn successievelijk de plaatjes kan verwerven. Geheel gevulde albums zijn voor onderwijzers en leeraren tegen den kostprijs bij de firma te verkrijgen. De plaatjes zijn niet gekleurd, maar prachtige echte fotografieën in velerlei formaat en daardoor komt het boek er bijzonder aangenaam uit te zien. De leeuwen, tijgers, beren enz. oud en jong, hun mooie verblijfplaatsen, het bewonderend publiek, alles is heel mooi afgebeeld.

Maar bovenal belangrijk is de tekst van Dr. Sunier. Hier spreekt een bekwaam bioloog en tegelijk een verpleger van dieren van groote ervaring, bovendien een warm dierenvriend. Het is nu al spoedig honderd jaar geleden, dat Nicolaas Beets in zijn *Camera Obscura* zijn afschuw uitsprak over het „beestenspel”. In die honderd jaar is veel veranderd en nu weet Dr. Sunier het heel aannemelijk te maken, dat wij tegenwoordig zonder zelfverwijt de merkwaardige dieren uit alle deelen der wereld, die we anders nooit levend te zien zouden krijgen, in hun gevangen staat kunnen zien, bewonderen en bestudeeren. Trouwens voor veel roofdieren in Artis is de gevangen staat meteen de natuurlijke, want ze zijn er geboren en getogen.

Wij maken van deze gelegenheid gebruik, om er op te wijzen, hoe in de laatste veertig jaren onze fraaie dierentuin zich heeft verjongd en gemoderniseerd. Kerbert is indertijd begonnen met de stichting van het nieuwe berenpaleis, dat nu reeds niet nieuw meer is en de beren hebben alweer fraaiër en vrijer verblijfplaats en Kerbert's naam is vereeuwigd in het Kerbert-terras, de terecht zoo bewonderde open-lucht-verblijfplaats van de leeuwen.

Sunier was in de gelegenheid, om zeer snel groote verbeteringen aan te brengen. Een van zijn jongste triomfen is de huisvesting van zijn dierbare wisent-huishouding met het kostbare kalf. Maar thans trekken donkere wolken boven Artis samen. Het ledental vermindert en de bezoekers zijn niet zoo talrijk, dat hun entree's evenredig zijn aan het belang en het budget van den tuin. Daarom roep ik bij dezen iedereen op, om toch naar vermogen onze Artis, een der beste dierentuinen ter wereld te blijven steunen of nieuwen steun te schenken.

JAC. P. THIJSE.

Ir. J. P. FOKKER: *Tuinen in Holland*. 4° 96 pp. vele illustraties. Uitgevers-Maatschappij Kosmos. Amsterdam.

Het boek begint met een zeer aantrekkelijke beschouwing over aard en wezen van een tuin en de beteekenis van het plantmateriaal. Daarbij verkondigt de auteur kloekweg de stelling:

een tuin is nooit „natuur”. Wij moeten den tuin beschouwen als een „schoon” complex van planten en dieren, berekend op genieting door den mensch. Als toelichting hierop volgt dan een reeks van prachtige foto's, voorstellende zeer begeerlijke hoekjes in allerlei fraaie tuinen. Bij elke foto geeft de auteur een kernachtige beschouwing, om de bedoeling der verschillende tuinarchitecten toe te lichten. Aan het slot komt nog een hoofdstuk over tuinarchitectuur in Nederland en den Bond van Nederlandsche Tuinarchitecten, die een krachtig leven ontplooit ondanks het voor ons land nog geringe aantal van „bona fide” tuinarchitecten.

JAC. P. THIJSSE.

Dr. F. J. J. BUIJTENDIJK: *Psychologie der Dieren*. 2 dln. gebonden. Prijs per deel f 1.90. Haarlem de Erven Bohm.

Wij kunnen dit werk warm aanbevelen. Het eerste deel handelt in hoofdzaak over de zintuiglijke waarneming en over de instincten in alle groepen van het dierenrijk. In het tweede deel worden naast de instincten de reflexen behandeld, daarna de sociale instincten, de gewoontevorming bij lagere en hogere dieren en eindelijk het denkend handelen, gevolgd door slotbeschouwingen. Het tweede deel geeft natuurlijk ook een overzicht van de velelelei proefnemingen waardoor de mensch zich op de hoogte tracht te brengen van de geestesgesteldheid van het dier. Die onderzoekingen zelf leveren weer aardige gegevens voor het vernuft, onderscheidingsvermogen en oordeel bij den mensch.

Met dat al behoren deze twee deeltjes tot het beste wat de Volksuniversiteits-bibliotheek ons tot heden schonk.

JAC. P. THIJSSE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

† MR. A. TH. TEN HOUTEN.

Nog kort geleden werd op een intieme bijeenkomst ter gelegenheid van het vijfentwintig jarig bestaan van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten de heer A. TH. TEN HOUTEN gehuldigd als het „ideale bestuurslid”. Niet alleen, dat hij voor de omgeving van Winterswijk de zaak der natuurbescherming op voorbeeldige wijze behartigde, maar altijd en overal stond hij gereed, om met al zijn kracht het behoud van natuurschoon in Nederland te bevorderen. Waar ook ons werk lag, overal stond ten Houten aan het front met jeugdig vuur en onverstoerbare beminlijkheid. Hij was geen felle strijder, maar wekte overal sympathie. Aan hem werd duidelijk de veredelende invloed van den omgang met de natuur. Voor de velen, die hij rondleidde in het Korenburgerveen en langs de beroemde beken van het Winterswijksche, zal hij een dierbare herinnering blijven. Voor de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten is zijn heengaan een onherstelbaar verlies.